

UPUTSTVO ZA KORIŠĆENJE PROGRAMA PARAGRAF KALKULATOR KAMATA (v. 16.6)

Paragraf **KALKULATOR KAMATA** je program namenjen izračunavanju kamata *proporcionalnim i konformnim* metodom (a u slučaju obračuna zakonske zatezne kamate (RSD) i kamate na neblagovremeno plaćene javne prihode kombinacijom ova metoda - kombinovanim metodom).

Napominjemo da se po **Zakonu o zateznoj kamati ("Sl. glasnik RS", br. 119/2012)** stopa zatezne kamate, na iznos duga koji glasi na dinare, utvrđuje na godišnjem nivou u visini referentne kamatne stope Narodne banke Srbije uvećane za osam procentnih poena, i da se zatezna kamata obračunava za kalendarski broj dana perioda docnje u izmirivanju obaveza u odnosu na kalendarski broj dana u godini (365, odnosno 366 dana), primenom prostog interesnog računa od sto i dekurzivnog načina obračuna, bez pripisa obračunate zatezne kamate glavnici istekom obračunskog perioda (*proporcionalni metod*).

Stopa zatezne kamate, na iznos duga koji glasi na evre, utvrđuje se na godišnjem nivou u visini referentne kamatne stope Evropske centralne banke na glavne operacije za refinansiranje uvećane za osam procentnih poena i takođe se koristi *proporcionalni metod obračuna*.

Zakonom o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Sl. glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002 - ispr., 23/2003 - ispr., 70/2003, 55/2004, 61/2005, 85/2005 - dr. zakon, 62/2006 - dr. zakon, 63/2006 - ispr. dr. zakona, 61/2007, 20/2009, 72/2009 - dr. zakon, 53/2010, 101/2011, 2/2012 - ispr. i 93/2012) definiše se obračun kamate na neblagovremeno plaćene javne prihode tako što: "Na iznos manje ili više plaćenog poreza i sporednih poreskih davanja obračunava se i plaća kamata po stopi jednakoj godišnjoj referentnoj stopi Narodne banke Srbije, uvećanoj za deset procentnih poena, primenom prostog interesnog računa od sto". Navednom odredbom Zakona, umesto konformnog metoda, uvodi se *proporcionalni metod* obračuna kamate na neblagovremeno plaćene javne prihode.

Stav Redakcije o tome u kom periodu treba da se koristi određeni metod obračuna možete videti pritiskom na dugme *Koji metod da odaberem?*

Za obračun kamate moguće je primeniti sledeće stope:

- zakonsku zateznu za dug u dinarima,
- zakonsku zateznu za dug u evrima,
- indeks potrošačkih cena (rast cena na malo do 16.05.2011)
- kamatu na neblagovremeno plaćene javne prihode (poresku - javni prihodi),
- stopu ECB (EUR),
- fiksno ugovorenu (godišnju, mesečnu, dnevnu),
- eskontnu (godišnju) i
- ugovornu (slobodno formiranu).

Obračun kamate, kada u obračunskom periodu postoje delimične otplate duga, može da se vrši prema članu 313. **Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, "Sl. list SRJ", br. 31/93 i "Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja)**, odnosno "uračunavanje se vrši tako što se **prvo otplaćuju troškovi, zatim kamate i najzad glavnica**" - tako što se u odabere opcija **Kamata pa glavnica** (u polju **Izbor načina otplate**), ili može da se odabere opcija **Glavnica pa kamata**, a tada se delimičnim otplatama prvo umanjuje glavnica, a nakon toga pripadajuća kamata. Podrazumevana opcija je **Kamata pa glavnica**.

Napominjemo da kalkulator u svoje obračune automatski uračunava denominacije dinara, prema tabeli:

1. januar 1990.	10.000 = 1	Zakon o promeni vrednosti dinara ("Sl.list SFRJ", br 83/89)
1. juli 1992.	10 = 1	Uredba o promeni vrednosti dinara ("Sl.list SRJ", br 15/92)
1. oktobar 1993.	1.000.000 = 1	Zakon o promeni vrednosti dinara ("Sl.list SRJ", br 57/93)
1. januar 1994.	1.000.000.000 = 1	Uredba o promeni vrednosti dinara ("Sl.list SRJ", br 83/93)
24. januar 1994.	12.000.000 = 1	Uredba o novom dinaru ("Sl.list SRJ", br 6/94)

Denominacije dinara se automatski vrše kod obračuna **svih kamatnih stopa, osim kod fiksno ugovorenih, ugovornih i stope ECB**. U pregledu obračuna, u koloni "Poziv na broj dokumenta" se u slučaju izvršene automatske denominacije, unosi oznaka "Denomin."

Kako se podaci o indeksu potrošačkih cena i eskontna stopa NBS objavljuju mesečno, podaci o promeni stope ECB periodično, ove promene će **biti ažurirane zajedno sa redovnim ažuriranjem pravne baze Paragraf Lex**. (Podatak o tome koje su poslednje ažurirane kamatne stope se dobija pritiskom na dugme **Poslednje objavljene stope**). **Napominjemo da je zbog ažurnosti kamatnih stopa u kalkulatoru neophodno da redovno ažurirate pravnu bazu Paragraf Lex.**

Na naslovnoj strani programa u gornjem delu nalazi se pet osnovnih tabova. To su: **Obračun kamata, Pregled stopa, Promena stopa, Konfiguracija i Pomoć**. U sredini se nalazi dugme **Koji metod da odaberem?** o kome je već bilo reči. Na dnu ekrana se nalaze tri dugmeta: **Poslednje objavljene stope, Stope EURIBOR i Zatvori kalkulator**. U nastavku će biti objašnjena svaka od navedenih funkcionalnosti programa.

OBRAČUN KAMATA

Tab **Obračun kamata** se automatski aktivira pri pokretanju programa.

Na početku svakog obračuna vrši se **izbor stope za obračun**, i to između: zakonske zatezne (RSD), zakonske zatezne (EUR) indeksa potrošačkih cena, poreske, stopa ECB, fiksno ugovorene (godišnje), fiksno ugovorene (mesečne), fiksno ugovorene (dnevne), eskontne (godišnje) ili ugovorne (slobodno formirane).

- *Zakonska zatezna stopa* se na iznos duga koji glasi na dinare, utvrđuje na godišnjem nivou u visini referentne kamatne stope Narodne banke Srbije uvećane za osam procentnih poena, a prema *Zakonu o zateznoj kamati ("Sl. glasnik RS", br. 119/2012)*.
- *Zakonska zatezna stopa* se na iznos duga koji glasi na evre, utvrđuje se na godišnjem nivou u visini referentne kamatne stope Evropske centralne banke na glavne operacije za refinansiranje uvećane za osam procentnih poena., a prema *Zakonu o zateznoj kamati ("Sl. glasnik RS", br. 119/2012)*.
- *Indeks potrošačkih cena* se preuzima iz podataka objavljenih od strane Republičkog zavoda za statistiku na svojoj Internet prezentaciji.
- *Poreska kamata (javni prihodi)* se odnosi na iznos manje ili više plaćenog poreza i sporednih poreskih davanja. Prema Zakonu o poreskom postupku i poreskoj administraciji (član 75), do 31.12.2010. bila je jednaka godišnjoj eskontnoj stopi NBS uvećanoj za 15 procentnih poena, a od 1.01.2011. godine kamata za neplaćene i neblagovremeno plaćene javne prihode jednaka je godišnjoj referentnoj stopi Narodne banke Srbije uvećanoj za 10 procentnih poena. Narodna banka Srbije objavljuje na svojoj internet prezentaciji podatke o visini referentne kamatne stope.
- *Stope ECB (EUR)* (stope Evropske centralne banke) objavljuje Narodna banka Srbije na svojoj internet prezentaciji i primenjuju se narednog dana od dana objavljivanja.
- *Ugovorna i fiksno ugovorena* (mesečna, godišnja i dnevna) se proizvoljno unose od strane korisnika.
- *Eskontna* godišnja se određuje prema Odluci Narodne banke Srbije.

Nakon odabira željene kamatne stope za obračun, korisnik određuje **Izbor načina otplate** (odnosno da li delimične otplate umanjuju prvo kamate pa glavnicu, ili obratno), o čemu je već bilo reči: **Kamata pa glavnica** (u skladu sa članom 313. ZOO - ovo je *podrazumevani* - defaultni način), ili **Glavnica pa kamata**.

Nakon odabira željene kamatne stope za obračun, korisnik bira metod obračuna: **proporcionalni, konformni (ili kombinovani u slučaju odabira zakonske zatezne (RSD) ili poreske kamate)**, u okviru **Izbor metoda obračuna**. Osnovna razlika između načina obračuna je u tome što konformni metod predstavlja tzv. "složeni" kamatni račun, gde se obračunava "kamata na kamatu" na kraju svakog obračunskog perioda, dok kod proporcionalnog metoda (tzv. "prost" kamatni račun) to nije slučaj. **Kombinovani metod primenjuje i konformni i proporcionalni metod obračuna, u zavisnosti od perioda na koji se obračun vrši**, a prema relevantnim propisima, stavovima Ustavnog suda Republike Srbije i stavu Redakcije (o ovome detaljnije pritiskom na dugme **Koji metod da odaberem?**).

U slučaju odabira Zakonske zatezne kamate (RSD) ili poreske kamate podrazumevani izbor metode obračuna je kombinovani. Ako korisnik pokuša da u ovim slučajevima izvrši obračun korišćenjem nekog drugog metoda, ili otvori neki stari sačuvani obračun koji je bio izvršen korišćenjem nekog drugog metoda, biće obavešten odgovarajućom porukom.

Nakon odabira metoda obračuna, unosi se **Datum docnje** (prvi dan kašnjenja, odnosno prvi dan nakon dospeća duga) korišćenjem malog kalendara. Na isti način se unosi i **Datum obračuna**, odnosno datum do koga se računa kamata (*napominjemo da ovaj datum ulazi u obračun*). U polju ispod ovih datuma unosi se

Početni iznos zaduženja na koji se obračunava kamata, a ispod njega **Poziv na broj dokumenta** na koji se poziva taj početni iznos (*ovo polje ne mora biti popunjeno*).

To je minimum neophodnih *podataka* da bi se izvršio obračun. Na dugme **Izvrši obračun** ispisuju se polja **Obračunata kamata** i **Ukupan dug**. Rezultat obračuna prikazan je na ekranu crvenom bojom, i predstavlja obračunatu kamatu na traženi iznos u traženom periodu.

Ako ovaj obračun želimo da izvršimo za konkretan dužničko-poverilački odnos neophodno je popuniti i *podatke o poveriocu i dužniku*. Ti podaci se unose u donjem levom delu ekrana klikom na dugme **Podaci o poveriocu i dužniku**. Klikom na ovo dugme otvaraju se prazna polja sa osnovnim podacima koja se popunjavaju. U zaglavlju postoji mogućnost da se štiklira **Koristi lične podatke** i polja će se automatski popuniti ličnim podacima koja su unešena koristeći tab **Konfiguracija** (o ovom tabu će biti reči kasnije).

U slučaju pogrešnog unosa nekih od obaveznih podataka (*nije unešen datum, datum obračuna prethodi datumu docnje, početni iznos nije unet, datumi se nalaze van opsega unetih stopa i slično*) pojaviće se odgovarajuće upozorenje na ekranu da neki od podataka nije korektan i da ga moramo proveriti i ispraviti, te da obračun neće biti izvršen.

Da bi se videli *detalji obračuna (analitika po mesecima, odnosno obračunskim periodima)*, mora se izabrati dugme **Pregled obračuna**. Tada se prikazuju detalji obračuna, onako kako će izgledati u slučaju da želimo da odšampamo obračun klikom na dugme **Štampa obračuna**.

Izvršeni obračun možemo da sačuvamo pritiskom na dugme **Sačuvaj obračun**. Pritiskom na ovo dugme otvara se novi prozor u predefinisanoj folderu gde se čuvaju podaci sačuvanih obračuna i nudi se upis imena pod kojim ćemo pamtit i obračun (*preporučujemo da se imena zadaju po imenima poverioca-dužnika i datumu obračuna*).

Kada obračun, koji je već sačuvan, želimo da sačuvamo pod drugim imenom biramo opciju **Sačuvaj obračun kao**.

Dugme **Učitaj obračun** otvara već sačuvani obračun sa svim podacima koje smo ranije uneli *osim obračunate kamate i ukupnog duga*. Ove podatke možemo dobiti klikom na **Izvrši obračun**.

Klikom na dugme **Novi obračun** poništavaju se svi prethodno uneti podaci i možemo započeti novi obračun.

U obračun se, pored ranije navedenih podataka, *moгу unositi i različite promene* u toku dužničko-poverilačkog odnosa, kao što su *otplate* ili *dodatna zaduženja*. **Otplate se unose kao negativni brojevi a zaduženja kao pozitivni**. To se vrši pritiskom na dugme **Promene obračuna (otplate i dodatna zaduženja)**. U donjem levom delu ekrana se otvara novi prozor sa tabelom i kolonama **Datum promene**, **Iznos ("+" zaduženje, "-" otplata)**, **Poziv na broj dokumenta**. Da bi se dodala promena potrebno je kliknuti na dugme **Dodaj** i formiraće se novi red u tabeli gde se upisuju željeni podaci. Klikom na ćeliju u koloni **Datum promene** otvara se kalendar pomoću koga unosimo datum promene. Potom popunimo ćeliju u koloni **Iznos ("+" zaduženje, "-" otplata)** odgovarajućim iznosom i na kraju ćeliju u koloni **Poziv na broj dokumenta** (*ovo poslednje nije obavezno*). Redovi se mogu dodavati i po želji brisati (pritiskom na dugme **Izbriši**) ili menjati dvoklikom u samoj ćeliji tabele. Ovako unešeni podaci utiču na vršenje obračuna. Posle njihovog unošenja *neophodno je pritisnuti dugme Izvrši obračun da bi ovi podaci ušli u obračunavanje kamate*. Podaci o promenama obračuna se *pamte pri čuvanju obračuna*. Oni se mogu videti u koloni **Promena** u pregledu obračuna. Nova zaduženja imaju predznak + a otplate predznak -.

PREGLED STOPA

Ovaj tab, koji se nalazi na osnovnom ekranu, omogućava pregled stopa, i to *fiksne i promenljive*. **Fiksne stope su one stope koje se ažuriraju od strane Redakcije i ne mogu biti menjane od strane korisnika**. U fiksne stope se ubrajaju: *zakonska zatezna (RSD), zakonska zatezna (EUR), rast cena na malo (indeks potrošačkih cena), poreska, stope ECB i eskontna stopa*. One se redovno ažuriraju po objavljivanju ovih stopa na zvaničnoj internet prezentaciji NBS. **Napominjemo da je zbog ažurnosti kamatnih stopa u kalkulatoru neophodno da redovno ažurirate pravnu baz Paragraf Lex**.

Pregled promenljivih stopa dobijamo klikom na tab **Promenljive stope**. To su *ugovorna, fiksna godišnja, fiksna mesečna stopa i fiksna dnevna*. Ove stope se ne ažuriraju već ih korisnik sam, proizvoljno unosi u tabu promena stopa.

PROMENA STOPA

Tab **Promena stopa** omogućava *proizvoljni unos ugovorne, fiksne godišnje, fiksne mesečne i fiksne dnevne stope*. **Ugovorna stopa** se definiše za određeni vremenski period klikom na dugme **Dodaj**. **Početak i kraj perioda** se definišu korišćenjem kalendara, a u ćeliju **Ugovorna stopa** se unosi stopa u procentima i važi za taj period (dakle, kod ugovorne stope uneta stopa nije ni godišnja ni mesečna, već važi uneta vrednost za ceo definisani period, pri čemu je omogućen unos različitih kamatnih stopa za više uzastopnih perioda). **Fiksna godišnja, fiksna mesečna i fiksna dnevna** stopa se unose u donja tri polja i nezavisna su od vremenskog perioda. Nakon unošenja promenljivih stopa *neophodno je kliknuti na dugme **Sačuvaj promene*** da bi nove stope bile zapamćene u programu.

KONFIGURACIJA

Klikom na dugme **Konfiguracija** otvara se ekran u kome se sa leve strane otvaraju polja u koja je potrebno uneti **lične podatke**. Ovako unešeni podaci se koriste pri automatskom popunjavanju podataka o poveriocu i dužniku u tabu **Podaci o poveriocu i dužniku**. To se radi čekiranjem opcije **koristi lične podatke**, da se ne bi popunjavali svaki put kada za to ima potrebe.

Sa desne strane ekrana se nalazi **Izbor delimitera**, odnosno odvajanja svake tri cifre u velikim brojevima i izbor odvajanja decimala. Može se izabrati da to bude **tačka** ili **zapeta**. Ako se za delimiter izabere tačka brojevi će izgledati kao 100,000.00 (*anglosaksonska notacija*) a ako se izabere zapeta brojevi će izgledati kao 100.000,00 (*srpska notacija*).

Ispod opcije **Izbor delimitera**, nalazi se čekboks u kome određujemo *da li je neophodno da budu uneti podaci o poveriocu i dužniku* prilikom generisanja **Pregleda obračuna** i **Štampe obračuna**.

Nakon promene nekih od konfiguracionih parametara potrebno kliknuti na dugme **Sačuvaj konfiguraciju** i restartovati program da bi se sa novom konfiguracijom nastavilo sa radom.

POMOĆ

Poslednji od tabova u meniju **Pomoć** otvara ekran sa uputstvom za korišćenje programa.

* * *

U donjem delu naslovne strane programa nalaze se tri dugmeta: **Poslednje objavljene stope**, **Stope EURIBOR** i dugme **Zatvori kalkulator**.

Poslednje objavljene stope

Pritiskom na ovo dugme otvara se novi prozor sa prikazom poslednje objavljenih kamatnih stopa i periodikom i izvorom njihovog objavljivanja.

Stope EURIBOR

Linkuje na zvanični sajt EURIBOR (*Euro Interbank Offered Rate*) - Evropska međubankarska stopa, i predstavlja dnevnu referentnu kamatnu stopu po kojoj banke jedna drugoj nude novac za posuđivanje na međubankarskom tržištu. Ova kamata se obračunava dnevno na međubankarske depozite sa rokom od nedelju dana, jedan mesec i do 12 meseci.

Zatvori kalkulator

Ovo dugme nije potrebno dodatno objašnjavati. U slučaju bilo kakve promene obračuna (*koja nije sačuvana*) korisniku se postavlja pitanje da li želi da snimi obračun na kome je radio pre zatvaranja programa.

NAPOMENA:

Da bi bile omogućene sve funkcionalnosti programa (kao što su Pregled obračuna i Štampanje obračuna), neophodno je da na računaru imate instaliran program koji podržava PDF format. Jedan od najpopularnijih je Adobe Reader, koji možete besplatno preuzeti na internet adresi: <http://get.adobe.com/reader/>